

STRATEGII PSIHOPEDAGOGICE FOLOSITE PENTRU ASIGURAREA CONTINUTĂȚII ÎNTRE GRĂDINIȚĂ ȘI CLASA I LA MATEMATICĂ

*Prof. înv. primar Claudiu NEGRU
Școala Gimnazială „LEON DĂNĂILĂ” Darabani*

În întregul sistem de activități instructiv - educative ce se desfășoară în grădiniță, se urmărește influențarea dezvoltării fizice, armonioase a copiilor, stimularea inteligenței, a gândirii, a limbajului, educarea în spiritul dragostei față de patrie și popor, a creativității acestora, cultivarea sensibilității artistice, a gustului pentru frumos în natură, în viața socială, precum și formarea unor deprinderi ample de muncă, de ordine și comportare disciplinată, civilizată.

Pe acest fond se poate asigura, îndeosebi la grupa pregătitoare, însușirea unor cunoștințe și deprinderi necesare copiilor pentru o mai bună înțelegere în clasa I, în activitatea de învățare de tip școlar.

Activitățile cu conținut matematic din grădiniță vizează stimularea dezvoltării intelectuale a copiilor, contribuie la trecerea treptată de la gândirea concret intuitivă la gândirea simbolică, abstractă, pregătind copiii pentru înțelegerea și însușirea matematicii în clasa I.

O deosebită atenție trebuie să se acorde principiului valorificării maxime a funcțiilor formative ale jocului ca activitate specifică pentru copilul preșcolar și ca formă de desfășurare a unor acțiuni instructiv -educative din grădiniță, ca mijloc și metodă specifică învățării de tip preșcolar în vederea pregătirii lor pentru școală.

Educatorea trebuie să acorde o mai mare importanță privind relația de continuitate dintre grădiniță și școală prin eșalonarea diferitelor obiective educative și unele forme de organizare a procesului instructiv educativ.

Urmărindu-se respectarea particularităților de vârstă, satisfacerea interesului pentru cunoaștere și stimularea dezvoltării capacității intelectuale, trebuie căutate soluții diverse care să îmbine adecvat sarcini și forme de muncă specifice instituțiilor preșcolare cu obiective importante ale muncii școlare, de exemplu tehnica muncii intelectuale la citit, scris și socotit.

Timpul acordat duratei unei lecții la clasa I este de 25 minute în primele luni de școală și crește progresiv până la 40 minute în ultimele luni de școală, apropiindu-se treptat de durata obișnuită a unei lecții (50 minute). Diferența de timp care rămâne disponibil se completează cu activități de relaxare și valorificare a cunoștințelor însușite, în activități cu caracter atractiv și interesant pentru copii.

Alături de metodele și procedeele predării aritmeticii, trebuie acordată o atenție deosebită jocului didactic care își găsește o arie mult mai largă de aplicare în procesul instructiv - educativ. O atenție deosebită trebuie acordată procedeelelor care permit înțelegerea lor treptată în ritmul adecvat muncii școlare.

Experiența didactică a demonstrat totodată că adaptarea copiilor la sistemul muncii școlare este facilitată de pregătirea prealabilă realizată în instituții școlare.

Programele elaborate pentru învățământul preșcolar evită pragurile, paralelismul și suprapunerile în rezolvarea unor sarcini și având același obiectiv, intensificarea preocupărilor educative pe latura formativă, realizând astfel unitatea și continuitatea activităților educative în cele două instituții. Activitatea din grădiniță are un pronunțat conținut educativ, propunându-și să asigure condiții care să stimuleze dezvoltarea copilului din punct de vedere fizic, intelectual, afectiv și educațional și să-l deprindă să reacționeze adecvat într-o colectivitate de lucru.

Pregătirea copilului pentru școală este inclusă în sistemul muncii desfășurate în grădiniță. Activitatea permanentă a copilului prin procedee și forme de lucru specifice învățământului preșcolar constituie premisa pregătirii lui pentru solicitările muncii școlare.

Se impune pentru anii școlari viitori acordarea unei mai mari importanțe exercițiilor care vizează simultaneitatea recepționării stimulilor (auditivi, motrici și vizuali), pentru formarea

reprezentărilor în spațiu și timp ca și jocurile în care percepțiile auditive sau vizuale sunt înlocuite cu anumite simboluri.

Întrucât elementul de bază al activității de instruire îl constituie limbajul, volumul și calitatea vocabularului, influențează nemijlocit randamentul muncii școlare și adaptarea copilului la viața în colectiv-sarcina vocabularului și stângăcia în exprimare, pot încetini nu numai progresul intelectual și munca de învățare, dar pot produce modificări în stările afective ale copiilor (timiditate, teamă) și în atitudinea lui față de școală. Îmbogățirea și corectarea vocabularului, ca și a mijloacelor de exprimare în cadrul unei variate forme de activitate, ar trebui să preocupe mai intens educatorii.

Se impune intensificarea activităților operaționale (analize, sinteze, înscrieri, clasificare) pentru dezvoltarea capacităților intelectuale.

Manipularea de către copii a materialelor concrete nu are numai sarcina de a ușura conștientizarea noțiunilor elementare stabilite prin programele de aritmetică.

Materialele intuitive trebuie să fie asigurate pentru fiecare copil și nu numai pentru demonstrația educatorului. Ele permit individualizarea procesului de educație, reprezentând și antrenând ritmul de muncă al fiecărui copil, ceea ce favorizează activitatea ulterioară. Dată fiind marea mobilitate a copiilor la această vârstă, ei nu se pot concentra un timp mai îndelungat decât în măsura în care participă la activitatea dirijată, se plictisesc repede, devin indisciplinați când recepționează pasiv.

Capacitatea de dezvoltare a atenției trebuie antrenată sistematic de la o vârstă cât mai timpurie. Claparede arată că este nevoie să se creeze motive de atenție și să se pună în fața copiilor probleme interesante și accesibile, întrebări care să le suscite gândirea și sentimentele.

Sistemul de învățământ a creat condiții pentru stimularea spontaneității și creativității copilului, atât în cadrul lecțiilor, cât și în orele destinate activităților libere. Trebuie să se acorde aceeași grijă și posibilităților de a introduce treptat pe copil în sistemul activităților organizate, dirijate sistematic, ca premisă pentru familiarizarea lui cu viața de școlar.

Trebuie bine cunoscute de către învățător posibilitățile de care dispun copiii, ceea ce îl ajută pe acesta să găsească soluțiile pedagogice corespunzătoare în fiecare caz și să evite cunoscutele traumatisme pe care le suportă unii copii, uneori și cu repercusiuni îndelungate.

Reușita acțiunilor pedagogice ale grădiniței și școlii pot fi influențate în tot mai mare măsură de modul în care părțile interesate (învățător, educator, familie) colaborează pentru asigurarea unității și continuității în educarea copiilor.

Conținutul matematicii de la clasa I trebuie să fie o continuare firească a activităților matematice din grădiniță. Educatoarele studiază programa de la clasa I, iar învățătorii trebuie să studieze programa de la grădiniță.

Conform programei de matematică de la clasa I, în primul semestru școlar copiii vor face:

a) Prezentarea unor mulțimi de obiecte, recunoașterea obiectelor și intuirea lor, formarea noțiunii de mulțime și element.

La acest capitol am pus accent în primele lecții pe formarea mulțimilor cu piese din trusa Dienes după diferite proprietăți (culoare, formă, mărime, poziție). În acest timp se formează deprinderea de a recunoaște în clasă obiecte cu proprietăți asemănătoare sau diferite, cu cele din trusă. Aici am pus accent pe precizarea domeniului de definiție a proprietății. Exemplu: mulțimea pieselor galbene de pe masă, mulțimea copiilor din clasă noastră, etc. Copiii trebuie să vină de la grădiniță cu deprinderea de a forma mulțimi după proprietăți, dar și verbalizarea necesară. Dacă spunem mulțimea copiilor nu este corect definită, trebuie precizat locul, domeniul, (mulțimea copiilor din bănci).

Educatoarele trebuie să folosească alături de obiecte concrete, fișe: colorează obiectele de aceeași formă de pe hârtie cu o anumită culoare sau separă prin încercuire după culoare, mărime sau formă, figurile geometrice de pe fișe, etc. Atât educatoarele cât și învățătoarele care predau la clasa I au în vedere necesitatea precizării corecte a noțiunii de element și apartenență, cât și a verbalizării corecte a noțiunii de mulțime. "Guma este un element al mulțimii gumelor de pe

masă " și nu "guma este un element al gumelor" sau "guma este a lui Cosmin". Astfel, la afirmația: "guma este un element al gumelor", nu se apreciază care mulțime de gume, de unde, etc. în cel de-al doilea caz "guma este a lui Cosmin", se confundă apartenența la mulțimea gumelor date cu posesia. Copiii posedă gume, dar copiii aparțin mulțimii copiilor din clasa I.

b) *Cunoașterea intuitivă a figurilor geometrice. Activități sub formă de joc cu corpurile geometrice.*

Pentru a corela cunoștințele de la grădiniță cu cele de la clasa I, privitor la predarea matematicii, atât educatoarele cât și învățătorii organizează activități de separare a pieselor din trusa Dienes sau Logi I, Logi II, după formă. Aici se precizează că piesele din trusă sunt mărginite de fețe în formă dreptunghiulară, triunghiulară, cerc, etc.

Învățătoarele ar trebui să insiste și să spună copiilor "să ne jucăm cu mingea, dar să încercăm să-i spunem și sferă", la fel "să ne jucăm cu cutia dar să-i spunem și prismă", etc. Astfel activități contribuie la însușirea unor noțiuni de care vor avea nevoie în studiul matematicii.

c) *Activități practice pentru cunoașterea culorilor galben, roșu, albastru, maron, violet, verde, etc.*

Aceasta este o sarcină în plus pentru educatoare, ca pe lângă cunoștințele de la grădiniță să insiste și asupra cunoașterii majorității culorilor.

În cazul fișelor individuale e bine să se folosească toate culorile cu însușirea denumirilor, atât prin convorbiri individuale cu copiii, cât și prin utilizarea unor jocuri corespunzătoare.

d) *Introducerea noțiunilor și a termenului de proprietăți (însușire). Recunoașterea proprietăților principale ale elementelor dintr-o mulțime.*

În cadrul grupei, prin activități zilnice, se pot forma copiilor deprinderi de a compara obiectele corespunzătoare programei de la clasa I, astfel: "mai mare", "mai mic" (banca este mai mare decât scaunul), "mai lung", "mai scurt" (linia este mai lungă decât creionul), "mai înalt", "mai scund" (se pot folosi copii: Adrian este mai înalt decât Cosmin). Privitor la relațiile spațiale se recomandă ca prin exemple concrete să se formeze noțiuni ca: "deasupra", "dedesubt", "la dreapta", "la stânga", "sus", "jos".

Trecerea de la grădiniță la clasa I reprezintă un salt calitativ din toate punctele de vedere. Succesul sau insuccesul copiilor la matematică se datorează în mare măsură și modului cum sunt îndrumați copiii "să treacă" acest "prag".

Cadrul didactic care predă la clasa I se va baza pe înclinarea copiilor spre joc și de aceea, vor continua sub forme diversificate unele jocuri ca: "Așează-mă la locul meu!", "Găsește-ți prietenul!", etc. Acesta insistă pe aceste jocuri ca să fie realizate activ și să formeze la copii deprinderi de a se juca. Aceasta presupune realizarea unor cerințe care ar trebui respectate atât de învățător, cât și de educatoare, operativitate, mișcare, rigurozitate științifică:

- antrenarea tuturor copiilor la joc;
- confruntarea liberă de idei;
- exprimare corectă, folosind terminologie matematică;
- împărțirile copiilor în subgrupe cu denumiri corespunzătoare și antrenarea lor cu întreceri;
- crearea pe timpul jocului a unei situații problemă, a unor situații neprevăzute pe care copiii să le rezolve.

Acestea sunt numai câteva din posibilitățile de a corela cunoștințele matematice de la grădiniță cu cele de la clasa I. Gama acestora este foarte bogată și vastă. Fiecare educatoare și învățătoare va căuta forme noi și variate pentru a asigura continuitatea învățării matematicii.

Bibliografie:

- ⊗ Neagu M., Beraru G. (1997), „*Activități matematice în grădiniță*”, Editura Polirom, Iași;
- ⊗ Neagu M, Mocanu M. (2007), „*Metodica predării matematicii în ciclul primar*”, Editura Polirom, Iași;
- ⊗ Păduraru V. (1999), „*Activități matematice în învățământul preșcolar*”, Editura Polirom,

Iași;

✎ Claparède E. (1975), „*Psihologia copilului și pedagogia experimentală*”, Editura Didactică și Pedagogică, București;

✎ Consiliul național pentru curriculum (2013), *Programă școlară pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a – Matematică și explorarea mediului*, București